

Vergaderjaar 2020–2021

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 3034

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 januari 2021

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij 8 fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

Fiche: Mededeling digitalisering van justitie (Kamerstuk 22 112, nr. 3027)

Fiche: Mededeling Europees Democratie Actieplan (Kamerstuk 22 112, nr. 3028)

Fiche: Verordening betreffende e-CODEX (Kamerstuk 22 112, nr. 3029)

Fiche: Verordening Brexit Adjustment Reserve (Kamerstuk 22 112, nr. 3030)

Fiche: Mededeling strategie Europese justitiële opleiding 2021–2024 (Kamerstuk 22 112, nr. 3031)

Fiche: Mededeling nieuwe Europese Consumentenagenda (Kamerstuk 22 112, nr. 3032)

Fiche: Mededeling Strategie versterking toepassing Handvest Grondrechten EU (Kamerstuk 22 112, nr. 3033)

Fiche: Mededeling EU-actieplan media in het digitale decennium.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

Fiche: Mededeling EU-actieplan media in het digitale decennium

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Europese media in het digitale decennium: Een actieplan ter ondersteuning van het herstel en de transformatie

b) Datum ontvangst Commissiedocument

3 december 2020

c) Nr. Commissiedocument

COM(2020)784

d) EUR-Lex

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0784&from=EN>

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

2. Essentie voorstel

De mededeling is gericht op de nieuwsmediasector (met inbegrip van de geschreven en onlinepers, radio en audiovisuele diensten) en audiovisueel amusement, in het bijzonder film-, tv-, radio en videostreaming, evenals videogames en innovatieve formats, zoals *virtual reality*-ervaringen. Met deze mededeling wordt beoogd het herstel, de transformatie en de veerkracht van de mediasector te versnellen, genoodzaakt door onderliggende trends en versterkt door de COVID-19-crisis.

In de mededeling wordt voortgebouwd op de herziening van de Richtlijn audiovisuele mediadiensten en de Richtlijn auteursrecht in de digitale eengemaakte markt en worden verdere stappen voorgesteld teneinde de mediasector te helpen de crisis het hoofd te bieden en daarna concurrerder te worden. De mededeling vormt een aanvulling op het actieplan voor Europese democratie¹ van de Commissie².

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:52020DC0790>

² Het BNC-fiche over het actieplan voor Europese democratie ontvangt u gelijktijdig met dit fiche. (Kamerstuk 22 112, nr. 3028)

Deze mededeling is opgebouwd rond drie thema's:

Herstellen: audiovisuele en mediabedrijven helpen de huidige storm te doorstaan en liquiditeit en financiële steun te bieden.

Dit thema omvat drie acties. Ten eerste het gemakkelijker toegang verlenen tot EU-steun via een nieuw interactief hulpmiddel, een instrument waarin alle relevante EU-financieringsmogelijkheden voor audiovisuele media en nieuwsmedia worden gebundeld en een doorverwijsfunctie naar de meest geschikte bron van EU-steun wordt gecreëerd. Daarnaast doet de Commissie een voorstel voor Media Invest, een investeringsplatform en investeringstraject gericht op het stimuleren van particuliere investeringen in de audiovisuele sector. Ten derde stelt de Commissie het initiatief «NIEUWS» voor: een initiatief om acties en steun voor de nieuwsmediasector te bundelen. Via de acties wordt op alomvattende wijze gekeken naar de uitdagingen waar de nieuwsmediasector voor staat. De reactie hierop behelst onder meer een bundeling van verschillende financieringsinstrumenten. Een op te richten Europees Forum voor nieuwsmedia brengt regelgevende instanties voor de media, vertegenwoordigers van journalisten, zelfregulerende instanties (media-/persraden), het maatschappelijk middenveld en internationale organisaties bij elkaar.

Transformeren: structurele problemen aanpakken door de sector te helpen zich aan te passen aan de klimaatverandering en mee te gaan met de digitalisering, met eerbiediging van gegevensbescherming, tegen een achtergrond van hevige wereldwijde concurrentie.

Dit thema omvat drie acties. Ten eerste het ontketenen van innovatie via een Europese ruimte voor mediagegevens³ en het bevorderen van nieuwe bedrijfsmodellen. Ten tweede het bevorderen van een Europese sectorcoalitie voor *virtual reality* en *augmented reality*. En ten slotte het bevorderen van een klimaatneutrale audiovisuele sector.

Mogelijkheden en kansen bieden: de voorwaarden voor meer innovatie in de sector scheppen, tegelijkertijd een eerlijk speelveld creëren, en burgers gemakkelijker toegang bieden tot inhoud.

Dit thema omvat vier acties. Ten eerste zet de Commissie in op het stimuleren van een bredere beschikbaarheid van audiovisuele inhoud in de hele EU. Ook wil de Commissie Europese mediatalenten stimuleren. Verder wil de Commissie meer zeggenschap geven aan burgers (onder meer via bevorderen mediageletterdheid). Tot slot wil de Commissie zorgen voor een goede werking van de Europese mediamarkt.

3. Nederlandse positie ten aanzien van de mededeling

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het Nederlands beleid is al geruime tijd gericht op stimulering en ondersteuning van verschillende onderdelen van de mediasector, onder meer via het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, het Filmfonds en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Dit sluit aan bij de onderdelen transformeren en mogelijkheden en kansen bieden. Tijdens deze kabinetsperiode is daarbij in het bijzonder aandacht geweest voor onderzoeksjournalistiek en regionale en lokale media.

Het kabinet heeft structureel geld uitgetrokken voor het stimuleren van onderzoeksjournalistiek in Nederland. Per jaar wordt € 5 miljoen ingezet voor talentontwikkeling, innovatie en samenwerking in de sector en voor

³ Dit initiatief bouwt voort op de Europese datastrategie en zal worden uitgevoerd met volledige inachtneming van de wetgeving inzake gegevensbescherming.

journalistieke producties. Dit geldt komt voort uit het Regeerakkoord⁴. In 2019 is, in het kader van transformeren, in samenwerking met publieke en private partijen uit de mediasector de *Samenwerkingsagenda Nederlandse Mediasector* gepubliceerd⁵. Het kabinet faciliteert gesprekken met deze spelers, gericht op een duurzaam⁶ medialandschap.

De COVID-19-crisis heeft geleid tot tijdelijke extra ondersteuning van met name de lokale mediasector. Informatievoorziening uit de directe omgeving is juist ten tijde van een pandemie cruciaal. Daarom is, in het kader van herstel, het Tijdelijk Steunfonds Lokale Informatievoorziening opgericht met in totaal € 35 miljoen euro voor lokale publieke omroepen en lokale nieuwsbladen, lokale nieuwswebsites en huis-aan-huiskranten⁷.

Op 1 januari 2021 is een wijziging van de Mediawet van kracht geworden die de regionale omroepen duidelijker in beeld brengt bij de landelijke publieke omroep. Een concreet voorbeeld van de wijziging is het programmablok «NPO Regio»⁸. Momenteel beraadt het kabinet zich op de adviezen gegeven door de Raad voor het Openbaar Bestuur en de Raad voor Cultuur ten aanzien van de toekomstperspectieven voor de lokale publieke omroepen⁹.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet staat positief ten aanzien van het actieplan. De Europese mediasector bestaat uit verschillende soorten spelers die een onmisbare bijdrage leveren aan het publieke debat en de culturele identiteit in de EU. Het is goed dat de brede reikwijdte van het actieplan dit weerspiegelt. Het is belangrijk te onderkennen dat deze spelers opereren in een grotendeels internationaal landschap met hevige concurrentie waarbij specifieke spelers, zoals lokale mediaorganisaties, in de sector hard geraakt worden door de COVID-19-crisis. Het actieplan is gericht op herstel, transformatie en veerkracht in de mediasector, alhoewel de verschillende voorgestelde acties nog wel verder moeten worden uitgewerkt. Het kabinet beoordeelt de gekozen instrumenten zoals het verbeteren van toegang tot kredietvoorzieningen en investeringen, kennisuitwisseling en opbouw van digitale capaciteit als passend om de Europese mediasector – van oudsher door taal- en cultuurverschillen gefragmenteerd – sterker uit de crisis te laten komen. Het kabinet verwelkomt dit stappenplan voor de media- en de audiovisuele sector, als onderdeel van het culturele en creatieve ecosysteem, om zo de vruchten van de digitale transformatie te plukken en het concurrentievermogen van de sector te vergroten. De acties zullen worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met de lidstaten, het Europees parlement, de mediasector en alle belanghebbenden.

Het kabinet kijkt uit naar de uitwerking van de verschillende acties. Met betrekking tot herstel wordt voornamelijk ingezet op betere toegang tot en meer mogelijkheden voor financiering. Dit is belangrijk voor de mediasector waar het vaak ontbreekt aan de financiële soliditeit om op nationaal, Europees en mondiaal niveau te concurreren. Transformeren is relevant om de veerkracht en het concurrentievermogen te vergroten. Hiermee is nationaal reeds een start gemaakt door middel van de Samenwerkingsagenda Nederlandse Mediasector. De voorgenomen

⁴ Regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst, 2017. Bijlage bij Kamerstuk 34 700, nr. 34

⁵ Kamerstuk 32 827, nr. 162

⁶ In de zin van bestendig.

⁷ Kamerstuk 32 827, nr. 186.

⁸ Kamerstuk 32 827, nr. 157 en Stb. 2020, nr. 517.

⁹ Zie: <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2020/11/12/adviesrapport-lokale-media-niet-te-missen>

acties met betrekking tot mogelijkheden en kansen bieden sluiten aan bij de Nederlandse inzet op ondersteuning van talenten en het bevorderen van mediawijsheid.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De mededeling is na het uitkomen toegelicht in de Raadswerkgroep Audiovisuele zaken. Lidstaten stelden de uitwerking van de verschillende acties in het actieplan aan de orde. Er bestaat brede overeenstemming onder lidstaten over de noodzaak voor specifieke acties voor de media-sector in het licht van de COVID-19-crisis.

De positie van het Europees parlement is nog niet bekend.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

Het kabinet heeft een positieve grondhouding over de bevoegdheid van de EU. De mededeling heeft betrekking op het terrein van de interne markt. Op dit terrein hebben de EU en de lidstaten een gedeelde bevoegdheid (artikel 4, lid 2, sub a, VWEU). De Commissie is zodoende bevoegd deze mededeling uit te vaardigen.

b) Subsidiariteit

Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten aanzien van de subsidiariteit. De mededeling heeft tot doel het herstel, de transformatie en de veerkracht van de Europese mediasector te versnellen, onder meer door deze sector mee te laten gaan met de digitalisering, de voorwaarden voor meer innovatie in de sector te scheppen en eerlijk speelveld te creëren. Deze doelstelling kan wegens het grensoverschrijdende karakter van de Europese mediasector en de toegevoegde waarde van de bundeling van investeringen en krachten het beste op EU-niveau worden bereikt. Enkel optreden van de lidstaten zal bovendien niet leiden tot de realisatie van een gelijk speelveld, waardoor optreden op EU-niveau gerechtvaardigd is.

c) Proportionaliteit

Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten aanzien van de proportionaliteit. De gekozen instrumenten zijn geschikt om de door culturele en taalverschillen van oudsher gefragmenteerde Europese mediasector sterker uit de crisis te doen komen, zoals de inzet voor het verbeteren van toegang tot kredietvoorzieningen en investeringen, de kennisuitwisseling en opbouw van digitale capaciteit. Met minder ingrijpend en omvattend optreden zal de beoogde doelstelling niet worden behaald.

d) Financiële gevolgen

De Commissie voorziet de inzet van middelen uit diverse Europese programma's, zoals Creative Europe – Media, Europese structuur- en investeringsfondsen, React-EU, Sure, InvestEU, Next Generation EU, Horizon Europe en Digital Europe.

Nederland is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van het MFK 2021–2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwik-

keling van de jaarbegroting. (Eventuele) budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, administratieve lasten en concurrentiekracht

Er is sprake van een relatief groot aantal acties van uiteenlopende aard. De gevolgen voor regeldruk en uitvoeringslasten en -kosten zullen bij de aangekondigde verdere uitwerkingen pas preciezer beoordeeld kunnen worden. Dit zal veelal gaan om regeldruk en uitvoeringslasten en -kosten op Europees niveau. De uitwerking van de voorgestelde acties kunnen ook additionele regeldruk en uitvoeringslasten en -kosten op nationaal niveau met zich meebrengen en daar zal op dat moment naar gekeken worden.